דאמר קרא **לא תחנם** לא תתן להם חנייה בקרקע. דריש נמי מהתם קרא נמסוק שלא ליתן להם מן ושלא ליתן להם מתנת חנם ושמעת ממנה למדנו עובדי כוכבים וכן מעמיד בסוגיין בסמוך ושקא דהתם לא תחנם בשבע חומות דוקא כתיב דכתיב (דברים ז) **ושבל גוים** רבים מפניך החתי וגו' וכתיב לא תכרות להם ברית ולא תחנם ולא תתחתן בם ובפרק הערל (יבמות דף עו.) מוקמינן ליה בשבע חומות דבגילגולן ליה תכרות ברית וכתיב עוד בתריה כתך לא תתן לבנו ומסיקנן בספ"ק דיבמות (דף י"ג.) **ובסוף** המומר בקידושין (דף סח: ושם) **ללרבנן** דלא דרבי כי יסיר לרבות כל המסירין לא ילפינן מהתם קרא שאר חומות למימר דלא תפסי בהו קדושין דהא הכי קאי בז' חומות כתיב וכן לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם תחיה כל נשמה וי"ל דולמי בכל הך קראי מיכא טעמא רבה דלא מקיים לשאר חומות (א) ולא תחיה כל נשמה ליכא לשאר חומות דבהדיא כתיב בהו והיו לך למס ועבדוך וכן כי יסיר לרבנן דלא דרבי טעמא דקרא הוא לשאר חומות דמיירי טפי וכן לא תתחתן בהדיא כתיב בהו ולא תחנם ° שהרי כל שאר חומות מומרין לגבי בקהל בגילגולן חוץ מאותם שאמר הכתוב מלרי עמוני ומואבי אבל מתנת חנם ונתינת מן ומנייה מין סוס טעם לחלק בין שאר עובדי כוכבים ז' עממים מיהו קאמינן דכריתת ברית אכתוב אבל לא תחנם מי נאמר חומות מיירי ועניינן דקרא נמי מוכח דכתיב וגבל גוים רבים ועצומים ממך מפניך החרמם תחריימם לא תכרות להם ברית ולא תחנם למימר דכתיב

דאמר קרא [1]לא תחנם [א]לא תתן להם חנייה בקרקע האי לא תחנם מיבעי ליה דהכי קאמר רחמנא לא תתן להם חן א"כ לימא קרא לא תחונם מאי לא תחנם שמע מינה תרתי ואכתי מיבעי ליה דהכי אמר רחמנא [ב]לא תתן להם מתנת של חנם אם כן לימא קרא לא תחינם מאי לא תחנם שמע מינה כולהו תניא נמי הכי לא תחנם לא תתן להם חנייה בקרקע דבר אחר לא תחנם לא תתן להם חן דבר אחר לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם ומתנת חנם גופה תנאי היא [3]דתניא [2]לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי אין לי אלא לגר בנתינה ולעובד כוכבים במכירה לגר במכירה מנין תלמוד לומר תתננה או מכור לעובד כוכבים בנתינה מנין תלמוד לומר תתננה ואכלה או מכור לנכרי נמצא אתה אומר אחד גר ואחד עובד כוכבים בין בנתינה בין במכירה דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר [ג]דברים ככתבן לגר בנתינה ולעובד כוכבים במכירה שפיר קאמר ר"מ ור' יהודה אמר לך אי סלקא דעתך כדקאמר ר"מ לכתוב רחמנא תתננה ואכלה ומכור או למה לי שמע מינה לדברים ככתבן הוא דאתא ור"מ ההוא לאקדומי נתינה דגר למכירה דעובד כוכבים ור' יהודה כיון דגר אתה מצווה להחיותו ובנעני אי אתה מצווה להחיותו להקדים לא צריך קרא: ד"א לא תחנם לא תתן להם חן: מסייע ליה לרב דאמר רב[ד] [ד]אסור לאדם שיאמר כמה נאה עובדת כוכבים זו מיתיבי מעשה ברשב"ג שהיה על גבי מעלה בהר הבית וראה עובדת כוכבים אחת נאה ביותר אמר [3]מה רבו מעשיך ה' ואף ר"ע ראה אשת טורנוסרופוס הרשע רק שחק ובכה רק שהיתה באה מטיפה סרוחה שחק דעתידה דמגיירא ונסיב לה בכה דהאי שופרא בלי עפרא ורב [ה]אודויי הוא דקא מודה דאמר מר [ה]הרואה [ו]בריות טובות אומר ברוך שככה [ו]ברא בעולמו ולאסתכולי מי שרי מיתיבי [4]ונשמרת מכל דבר רע שלא [ז]יסתכל אדם באשה נאה ואפילו פנויה באשת איש ואפי' מכוערת ולא

דמשמעת ליכוש קיימי נמי שלא בשעת ביכוש קיימי בתיסור כריתות ברית אי נמי משום דלתדוקי בעבודת כוכבים טפי אבל שאר חומות לא [ו] : **אחד** גר ואחד עובד כוכבים בין במכירה בין בנתינה. הכא מסתמא דלב"ע אי אפשר למדרש תתננה ומכור אלעיל מיניה ולדתמריה ואפילו רבי יהודה לא פליג אלא משום מה ור"ל דרשינן פרק מיזהו נשך (ב"מ דף סח.) את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך דשדינן נשך ובמרבית אכסף לקמיה ואתכלך דלעתריה וקשה מ"ש מהתיא דפרק קמא דקדושין (דף לב:) גבי מפני שיבה תקום והדרת פני זקן דלא שדינן תקום והדרת לשיבה ולזקן ויש לומר דהתם לא שייך והדרת גבי מפני ולא שייך נמי תקום גבי פני וקל להבין ואין להקשות מאותן מקרואות שאין להם הכרע (יומא דף נב:) והסיקו מהם (ב) מ"ס שו"מ פירוש ממר משוקדים שאת מרור וקס אמאי לא אמרינן דקיימי אתרוייהו דהתם לא שייך פירושו בזה כמו בזה שאם עושה שאת אחת מיתיב יהיה שאת נשון נשיאות עון ואם עושה אחת לא מיתיב יהיה שאת נשון פורענות כמו נשא נשאת לשון אחת וכן מרור אחת כי עז אם אחת מוסב לאחרו אינו מקבל אלא אחת ואם אחת מוסב על כי עז נמצא מקבלם וכן וקס אי קאי להעשה נראה שיהו אחרי אלהי נכר ואי קאי להעון שכב וגו' רמז לתחיית המתים ול"ע ממשוקדים וממחר ואין לשם שום חלוק משמעות [ח] ובירושלמי מוסיף פסוק שני שאין לו הכרע בני יעקב נאו מן השדה כשמעם או כשמעם ויתעצבו ולשם ים חילוק משמעות דאי כשמעם קאי אנאו אלא עת ואי כשמעם קאי אויתעצבו ל"ק נאו בעשב ואלחר שנאו כשמעם אז ויתעצבו: **רבי** יהודה אומר דברים ככתבן. תימה לר' יהודה למה לי לא תחנם לאסור מתנת חנם ותיפוק לי' מהכא וי"ל דלא תחנם אלטריך ליתן בו גלו והאי דהכא נמי אלטריך לעשה אי נמי אליבא דהאי דהכא אלטריך לגלות על נתינה דגר שהיא מתנה ממש ולא נתינה בדמים והקשה ריב"ס דהכא אסר מתנת חנם לעובד כוכבים לר' יהודה ובפרק כל שעה (פסחים דף כב. ושם ד"ה ור') מוקמינן להאי דשולח אדם ירך לעובד כוכבים כר' יהודה ותירץ רבי דבתוספתא [ט] תניא גבי מילתיה דר' יהודה דהכא בעובד כוכבים המכירו מותר מפני שהוא כמוכרו לו והא דתמרי' בפרק הדר (עירובין דף סד:) דל"ל להאוה עובד כוכבים טול גלוסקין מחלעה ואע"פ שלא היה מכירו כדמשמע התם אמאי התם שהיה מתלוה עמו בדרך ומ"ת למאן דאסר וכי לית ליה להיא [י] דמפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום וי"ל דדרכי שלום אין זו מתנת חנם ומ"ת ולמאן דשרי וכי לית ליה להיא [כ] דהעובדי כוכבים ורועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין וי"ל דקרא מיירי שאינו מחיה בתותה מתנה כי אף אם לא יתן לו כלום לא יומת [ל] : **ורבי** מאיר ההוא איצטרוך לאקדום נתינה דגר למכירה דעובד כוכבים. ומ"ת וכי אם יש לו לאדם חפץ למכור יתננו לגר קודם שימכרנו לעובד כוכבים והלא תפי' ליעקאל אינו מלוה על כך וי"ל דדוקא נדילה שאינו שוה הלא דבר מועט ליעקאל שלא היו עובדי כוכבים מצויים ביניהם ולגר היא שוה הרבה כשאר נשר: **להקדים** לא צריך קרא. ומ"ת כיון דמסברא יש לנו להקדים נתינה דגר למכירה דעובד כוכבים למה נכתבה נתינה דגר כלל מכ"ש ממכירה דעובד כוכבים ידעינן ליה וי"ל לא כתיב נתינה דגר הוה אמינא דאסור ליתן לו נדילות כדי שיתן לב להתגייר לגמרי: **הרואה** בריות טובות אומר בו'. בירושלמי אומר אפי' גמל נאה קוף נאה חמור נאה אומר ברוך שככה לו בעולמו.

מסורת הש"ס

א) [נקמן סד.], ב) פסחים כה: ב"ק מפ. מולין קיב:, ג) [פסחים שם כג: מכ נקמן יח. ד) [ערכין יד. ע"ז], ה) ברכות נח:, ו) [ושם מי כתוב שכתב לו בעולמו וכ"ל בטור או"ח סימן רכ"ה ובילוק"י או"ח סימן תכ"ה ובילוק"י שבגיליו מוספו' דהכל ד"ה הכוותם], ז) [וע"ע תוס' יבמות כב. ד"ה הכוש] בשבעה תומ' ותומ' מגילה דף יד: ד"ה ובקידושין (דף סח: ושם) דלרבנן דלא דרבי כי יסיר לרבות כל המסירין לא ילפינן מהתם קרא שאר חומות למימר דלא תפסי בהו קדושין דהא הכי קאי בז' חומות כתיב וכן לא תחנם לא תתן להם מתנת חנם תחיה כל נשמה וי"ל דולמי בכל הך קראי מיכא טעמא רבה דלא מקיים לשאר חומות (א) ולא תחיה כל נשמה ליכא לשאר חומות דבהדיא כתיב בהו והיו לך למס ועבדוך וכן כי יסיר לרבנן דלא דרבי טעמא דקרא הוא לשאר חומות דמיירי טפי וכן לא תתחתן בהדיא כתיב בהו ולא תחנם ° שהרי כל שאר חומות מומרין לגבי בקהל בגילגולן חוץ מאותם שאמר הכתוב מלרי עמוני ומואבי אבל מתנת חנם ונתינת מן ומנייה מין סוס טעם לחלק בין שאר עובדי כוכבים ז' עממים מיהו קאמינן דכריתת ברית אכתוב אבל לא תחנם מי נאמר חומות מיירי ועניינן דקרא נמי מוכח דכתיב וגבל גוים רבים ועצומים ממך מפניך החרמם תחריימם לא תכרות להם ברית ולא תחנם ולא תתחתן בם ובפרק הערל (יבמות דף עו.) מוקמינן ליה בשבע חומות דבגילגולן ליה תכרות ברית וכתיב עוד בתריה כתך לא תתן לבנו ומסיקנן בספ"ק דיבמות (דף י"ג.) **ובסוף** המומר בקידושין (דף סח: ושם) **ללרבנן**